

організованої в процесі спільної діяльності між собою, викладачем, комп'ютером, різними джерелами інформації з метою самореалізації. Так, навчальна дисципліна «Експертиза товарів», що викладається студентам спеціальностей «Товарознавство та комерційна діяльність» і «Товарознавство та експертиза в митній справі» освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» та «магістр» є апогеєм вивчення товарознавчих дисциплін. Її опанування базується на знаннях, що набуті на попередніх курсах, найважливіші з яких «Товарознавство», «Хімія», «Мікробіологія» та деякі інші. Теоретичний курс цієї дисципліни підкріплюється лабораторними заняттями (4 години на тиждень), на яких студенти проводять товарознавчу експертизу різних товарних груп.

Товарознавче експертне дослідження – це багатопланове дослідження органолептичних, фізико-хімічних показників якості, стану пакування, аналіз маркування, штрихового кодування, засобів зберігання товарів. На заняттях академічна група поділяється на мікрогрупи. Таким чином, здійснюється моделювання роботи експертної групи, що складається з 3-4 студентів. Завдання викладача – робота в кожній групі. Робота здійснюється наступним чином: виділяється лідер, котрий очолює групу, акумулює усі точки зору та узагальнює усі міркування (як правило це досить складний процес). Експертна група проводить дослідження, які фіксуються кожним студентом в експертних документах. Порядок заповнення виконується у суворій відповідності з законодавчою базою, нормативною документацією. Наприкінці кожен студент робить експертний висновок який захищає перед групою. Викладач узагальнює всі виступи, робить смислові наголоси для того, щоб у студентів з'явилась потреба до теоретичного осмислення обговорюваного матеріалу, тобто необхідність звернутися до самостійної роботи з літературними джерелами, з навчальною літературою.

Сучасний розвиток інтернет-технологій надав можливість спілкування викладача зі студентами і студентів між собою за допомогою соціальних мереж, було б недолугим не використати таку можливість для інтенсифікації та модернізації навчального процесу. Зокрема, при викладанні дисципліни «Експертиза товарів» це дозволило забезпечити скорочення термінів отримання та перевірки викладачем кожного пакету експертної документації. Набутий досвід такої організації навчального процесу переконливо довів, що у студентів зростає професійний інтерес до обраної спеціальності, і, як свідчать результати різних форм контролю якості знань, показники успішності суттєво підвищуються.

АКТИВНА ЖИТТЄВА ПОЗИЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ І ЇЇ РОЛЬ В ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ

*І.А. Шульга
м. Полтава, Україна*

Активна життєва позиція студентської молоді – це обумовлена конкретними соціальними обставинами стійка форма прояву ідейно-моральних установок і відносин, знань і умінь, переконань і звичок, що надає регулюючий вплив на його поведінку і діяльність. Активна життєва позиція особистості повинна формуватися з дитинства. Вона виробляється протягом тривалого часу в процесі навчання та виховання людей, в результаті подолання повсякденних труднощів, оволодіння ними соціальним досвідом, професійною майстерністю [2].

Становлення, формування і розвиток життєвої позиції, як і особистості в цілому, – складний і тривалий процес, успішність здійснення якого залежить від певних соціальних чинників і умов, які безпосередньо або опосередковано впливають на нього. Означене положення має безпосереднє відношення і до формування життєвої позиції. За свідченням існуючих досліджень, особистість, усвідомлюючи економічні, політичні, правові, моральні вимоги суспільства як об'єктивну соціальну необхідність, сама формує свою життєву позицію. Вільний вибір своєї життєвої позиції зумовлюється не тільки складеними умовами буття, соціальними інтересами особистості, втіленими в її ідеали, переконання, почуття

обов'язку, відповідальності. Свобода вибору позиції саме і полягає в перетворенні зовнішніх нормативних вимог у внутрішні потреби й погляди особистості, суспільні цінності – у власні ціннісні орієнтації, керуючись якими вона сама визначає лінію свого стилю життя. Разом з тим, воно не зменшує первинної і визначальної ролі впливу об'єктивних чинників, насамперед, соціального середовища, процесів соціалізації і виховання на формування як активної життєвої позиції, так і особистості в цілому.

Аналізуючи досвід вищих навчальних закладів, ми звернули увагу на те, що розвитку життєвої позиції студентів в системі студентського самоврядування сприяє гуманістична направленість системи міжособистісних відносин в його органах, сприяє створенню стосунків діалогічного спілкування, яке дозволило більшості студентів зробити якісний стрибок у розвитку соціальної активності. Серед якісних характеристик міжособистісних відносин у студентському самоврядуванні (за матеріалами анкетування) респондентами були названі: довіра (85%); піклування (48,5%); співпраця (78%); толерантність (53,1%).

Участь студентів у органах студентського самоврядування позитивно впливала на процес розвитку особистості, підвищувала її самооцінку, сприяла вихованню життєвої позиції. Крім того, ми помітили, що в ході соціально орієнтованої діяльності змінюється рівень загальної та університетської тривожності. Виховання життєвої позиції особистості майбутнього вчителя проходить більш успішно в тому випадку, якщо студенти безпосередньо є членами органів студентського самоврядування.

Розглядаючи співпрацю студентів та викладачів з точки зору діяльності студентського самоврядування та роль педагогів в розвитку соціальної активності, ми переконалися в тому, що студентське самоврядування не може діяти «відрізано» від професорсько-викладацького складу вищого навчального закладу функція якого своєрідна, і вимагає дотримання соціального та педагогічного такту та етики.

У ході нашого дослідження у експериментальній групі виявлено високий рівень розвитку життєвої позиції – 71,2% і високий рівень готовності до співробітництва викладачів та студентів – 82,6%.

Стрижнем активної життєвої позиції, її фундаментом є світогляд особистості, її моральні переконання і ставлення до громадського обов'язку.

Основними структурними компонентами активної життєвої позиції є:

- нормативно-оцінний, що включає в себе стійкі і всебічно розвинені знання, переконання, відносини особистості;
- мотиваційно-спонукаючий, що містить соціально- і особистісно значущі провідні потреби, установки, схильності, ідеали і характеристики особистості;
- практично-дієвий, що відображає постійну готовність людини до дій на благо суспільства, його стійкі вольові зусилля і високу емоційну витриманість.

Показниками прояву активної життєвої позиції виступають:

- цілеспрямованість і свідомість у діях і вчинках людини;
- відповідальність і активність у різних видах діяльності незалежно від умов, в яких вони здійснюються;
- результати діяльності та громадської активності людини, відповідні вимогам діяльності і умов життя в суспільстві;
- реальні дії, вчинки і спосіб життя особистості [1].

Активна життєва позиція має бути присутня як у педагогів та вихователів, так і в учнів, студентів. Її наявність означає надзвичайно велику ступінь відповідальності всіх учасників педагогічного процесу за взаємні дії і вчинки, за якість підтримуваних і вдосконалюваних відносин учасників, за результати навчально-виховної діяльності. Особливу значимість набуває активна життєва позиція педагогів і учнів у складних умовах державних, економічних і політичних перетворень у суспільстві, коли відбуваються серйозні зміни і трансформації в суспільній та індивідуальній свідомості, у всій системі зв'язків і відносин між людьми.

Суспільство завжди має бути зацікавлене в постійному відтворенні і вдосконаленні

активності та відповідальності педагогів і учнів у їх підході до освіти, навчання й виховання.

Література

1. Гаврилычева Г. Ф. Воспитание активной жизненной позиции [у младших школьников] [Текст] / Г. Ф. Гаврилычева // Начальная школа. – 1983. – №12. – С.14–17.
2. Михайлов Н. Активная жизненная позиция [Текст] / Н. Михайлов // Народное образование. – 1981. – №6. – С.86–88.

ВІТАГЕННІ ТЕХНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

*Л.В. Юрченко, А.В. Шаповал
м. Кременчук, Україна*

Атмосфера актуалізації й переосмислення життя в Україні вимагає нового педагогічного бачення та зміни парадигми в напрямку виховання й самовиховання творчої конкурентоздатної особистості фахівця.

Компетентісно зорієнтоване навчання потребує нових педагогічних і дидактичних підходів. Аналіз світового досвіду дозволяє визначити ефективні компетентісно зорієнтовані технології: інтерактивні, проектні, дослідницькі, проблемні, розв'язання ситуативних завдань тощо. Існує думка, що результативними є також вітагенні технології з голографічними проекціями.

Вітагенне навчання засноване на актуалізації життєвого досвіду особистості, її інтелектуально-психологічного потенціалу в освітніх цілях. Життєвий досвід - це інформація, що стала надбанням особистості, налагоджена в резервах довгострокової пам'яті, що знаходиться у стані постійної готовності до актуалізації в адекватних ситуаціях. Вона являє собою сплав думок, почуттів, учинків, прожитих людиною, які являють для неї самодостатню цінність. Так, в останні роки спостерігається наступна тенденція: бажання здобути професійні медичні знання особами з певним життєвим досвідом, усвідомлення необхідності відповідної фахової підготовки.

Досвід життя - це вітагенна інформація, не прожита людиною, пов'язана лише з її поінформованістю про ті чи інші сторони життя й діяльності, але яка не має для неї достатньої цінності. На жаль, саме на цьому рівні й іде процес навчання в більшості освітніх технологій.

Перехід вітагенної інформації у вітагенний досвід відбувається через кілька стадій на різних рівнях.

Перша стадія - первинне сприйняття вітагенної інформації, нерозчленоване, не диференційоване.

Друга стадія - оціночна фільтрація інформації. Студент визначає значущість отриманої інформації у філогенезі, тобто із загальнолюдських, групових, гностичних позицій, потім в онтогенезі, тобто з позиції особистої значущості.

Третя стадія - установка. Студент створює, або стихійно, або осмислено, установку на запам'ятовування даної інформації з приблизним терміном «збереження». Терміни збереження визначаються її значущістю, життєвою та практичною спрямованістю. Це визначає й рівень її засвоєння.

Перший рівень - операційний. Установка на слабе запам'ятовування - інформація має найменше значення для самореалізації в освітньому процесі. Так, на заняттях з фармакології, біоорганічної хімії необхідно запам'ятовувати назви сучасних лікарських засобів, та їх аналогів, джерел одержання ліків та інше.

Другий рівень - функціональний. Установка на більш тривалі терміни збереження інформації. Використовується в ситуаціях вибору. Так, на заняттях з біоорганічної та біонеорганічної хімії - це стосується класифікації хімічних речовин, що є лікарськими засобами.

Третій рівень - базовий. Установка на тривале запам'ятовування, найбільша